ניקב וסתמו: אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. *התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך *הפיטס: אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא, (וכן) *מי שהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה: אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא אע"פ שזה שמע וזה שמע זה כוון לבו וזה לא כוון לבו:

גמ' תנו רבנן ארוך וקצרו כשר, גרדו והעמידו על גלדו כשר, ציפהו זהב: במקום הנחת פה פסול, שלא במקום הנחת פה כשר, ציפהו זהב: מבפנים פסול מבחוץ: אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר, ניקב וסתמו: אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. נתן שופר בתוך שופר: אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא. ת"ר גרדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר, גרדו והעמידו על גלדו כשר, הניח שופר בתוך שופר אם קול פנימי שמע יצא, ואם קול חיצון שמע לא יצא, הפכו ותקע בו לא יצא. אמר רב פפא לא תימא דהפכיה כבתונא אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב, מ"ט? כדרב מתנה דאמר *רב מתנה (ויקרא כה) והעברת דרך העברתו בעינן: דיבק שברי שופרות פסול: ת"ר הוסיף עליו כל שהוא: בין במינו בין שלא במינו פסול, ניקב וסתמו: בין במינו בין שלא במינו פסול ר' נתן אומר במינו כשר שלא במינו פסול אמר רבי יוחנן והוא שנשתייר רובו, מכלל דשלא במינו אע"פ שנשתייר רובו פסול איכא דמתני לה אסיפא שלא במינו פסול א"ר יוחנן והוא שנפחת רובו מכלל דבמינו אע"פ שנפחת רובו כשר. ציפהו זהב: מבפנים פסול, מבחוץ: אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר, נסדק: לאורכו פסול לרוחבו: אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול, *וכמה שיעור תקיעה? פירש רשב"ג כדי שיאחזנו בידו ויראה *לכאן ולכאן. היה קולו דק או עבה או *צרור כשר שכל הקולות כשירין [בשופר] שלחו ליה לאבוה דשמואל קדחו ותקע בו יצא פשיטא כולהו נמי מיקדח קדחו להו? אמר רב אשי שקדחו בזכרותו מהו דתימא מין במינו חוצץ קמ"ל: התוקע לתוך הבור או לתוך הדות כו': אמר רב *הונא לא שנו אלא לאותן העומדים על שפת הבור אבל אותן העומדין בבור יצאו תניא נמי הכי התוקע לתוך הבור או לתוך הדות יצא והתנן לא יצא אלא לאו שמע מינה כדרב הונא ש"מ *איכא דרמי להו מירמא תנן התוקע לתוך הבור או לתוך הדות לא יצא והתניא יצא אמר רב הונא לא קשיא כאן לאותן העומדין על שפת הבור כאן לאותן העומדין בבור אמר *רבה

שמע

[illegible]

גמ' העמידו על גלדו. גלד דק: **מבפנים פסול.** שהתקיעה בזהב: **אם קול חיצון שמע לא יצא.** דאיכא מחיצות הפנימי מפסקת התקיעה: **כהפוכא.** כהפיכת חלוק לעשות פנימי חיצון: **שקיצר את הרחב.** ברוחבין: **והעברת.** דרך העברתו כדרך שהאיל מעבירו בראשו בבהמה מחיים: **דיבק שברי שופרות כו':** **במינו כשר.** אם אינו מעכב את התקיעה: **נסדק.** כולו וכן נסדק לרחבו כל רחבו להקיפו: **אם נשתייר בו.** מן מקום הסדק עד מקום הנחת פה שיעור תקיעה כשר חשיב ליה כמאן דאשתקיל כוליה והוה ליה ארוך וקצרו: **צרור.** לשון יבש רו"יש בלע"ז: **קדחו.** נקבו וקס"ד נקב הנחת פה קאמר: **שקדחו בזכרותו.** כשהוא מחובר בבהמה עצם בולט מן הראש ונכנס לתוכו ומוציאין אותו מתוכו וזה לא הוציאו אלא נקב את הזכרות: **אותן העומדין בבור יצאו.** שהן קול השופר לעולם שמעו: **איכא דרמי להו מירמא.** יש תלמידים שאין שונין להא דרב הונא בענין לא שנו לפרושי מתניתין אלא רמו מירמא מתניתין וברייתא אהדדי ועלה קאי רב הונא ומשני:

שמע

ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר. אם כפרשה דאיירי לאחר הסתימה לפי שלא הוחלקה סתימת הנקב אין הרוח יוצא בפשיטות ומעכב את הקול קשיא כיון דכל הקולות כשרין בשופר כדאמרינן בגמרא מה לי מעכב מה לי אינו מעכב ונראה דאיירי קודם סתימה דקודם שנסתם היה הנקב מעכב את הקול שהיה הקול משתנה מחמת הנקב וכשסתמו חזר לכמות שהיה ובירושלמי גרס בהדיא אם היה מעכב קודם שסתמו פסול כשסתמו וטעמא דפסול כיון דסתימה זו מסייעה לקול משום דשופר אחד אמר רחמנא שלא יסייע דבר אחר לקול כמו לפהו זהב דאם נשתנה קולו פסול אבל אם לא היה מעכב את התקיעה שלא נשתנה קולו מתחילה מחמת הנקב הרי הוא כאילו לא ניקב ואין לחוש במה שסתמו והיכא דלא סתמו קאמר בהדיא בירושלמי דכשר משום דכל הקולות כשרין בשופר והשתא רבי נתן דקאמר בגמרא במינו כשר שלא במינו פסול ע"כ אהיה מעכב את התקיעה קאי דאפ"ה כשר במינו דהא ר' יוחנן קאמר עלה בגמרא והוא שנשתייר רובו והוא שנפחת רובו ואי אפשר לנקב גדול כל כך שלא יעכב את התקיעה ומתני' כרבנן א"כ כר' נתן ובשלא במינו ללישנא קמא דרבי יוחנן ומיהו לאידך לישנא דרבי יוחנן דקאמר שלא במינו פסול והוא שנפחת רובו משמע אבל במינו אף על פי שנפחת רובו כשר קשיא מתני' כמאן דע"כ הא דאמרי רבנן בין במינו בין שלא במינו פסול יעמיד כמו כן רבי יוחנן כשנפחת רובו דמאי שנא לרבי נתן מלרבנן כמו שדומה לו לרבי נתן סברת דלא נפחת רובו כשר אפילו שלא במינו למה לא יאמר כמו כן לרבנן דכולה ברייתא בנפחת רובו מיתוקמא ואע"פ שלא נפחת אלא מיעוטו אי אפשר שלא יעכב הנקב את התקיעה אם לא נסתם ואפילו הכי כשר ולכך נראה ודאי לפרש מ"מ דאם מעכב את התקיעה לאחר שסתמו קאמר וירושלמי קתני במילתיה דרבנן בין במינו בין שלא במינו אם מעכב התקיעה פסול ואם לאו כשר וכן בתוספתא (פ"ב) ואפילו הכי קאמרי בירושלמי דמתני' ר' נתן ומסקנא דשמעתא והלכה למעשה נראה דשופר שניקב וסתמו במינו וחזר לקולו לכמות שהיה מתחילתו קודם שנקב לית דין ולית דיין דכשר אפילו היה מעכב התקיעה קודם שנסתם דפי' זה עיקר דאם מעכב את התקיעה לאחר שנסתם קאמר ולא סתמו כלל כשר אפילו מעכב הנקב את התקיעה כדקאמרינן בירושלמי דכל הקולות כשרין בשופר:

ארוך וקצרו כשר. אילטריך לאשמועינן דלא תימא דפסול משום דכתיב והעברת:

צפהו זהב במקום הנחת הפה. היה נראה לפרש דעובי השופר במקום שמניח פיו קרי מקום הנחת הפה ושלא במקום הנחת פה היינו מבחוץ אבל א"כ היינו לפהו זהב מבחוץ ואם נפרש דשלא במקום הנחת הפה היינו ראשו האחד נגד הרחב הא אמרינן בסמוך הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול והיינו יכולין לפרש דהתם בשאין בין הכל אלא שיעור שופר ודוחק: **צפהו** מבפנים פסול. לפי שאין קול שופר אלא קול זהב וכן מבחוץ כיון דנשתנה קולו: **אם** קול חיצון שמע לא יצא. שהקול יוצא באויר שבין חיצון לפנימי והיינו ב' או ג' שופרות: **נסדק** לארכו פסול. לא תני הכא אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר כדקתני גבי נסדק לרחבו משום דלארכו לא מיפסל אא"כ נסדק על פני ארכו מראשו ועד סופו: **וישמע** קול שופר או קול מגילה אם כוון לבו יצא. הא דאמרינן בפ' כל גגות (עירובין דף צב: ושם) ליבור בקטנה ושליח ליבור בגדולה אין יוצאין ידי חובתן שאני התם דליכא עשרה עם שליח ליבור והא דאמרינן בשילהי כילד צולין (פסחים פה: ושם) מן האגף ולחוץ כלחוץ ואמר רב וכן לתפלה ורבי יהושע בן לוי אמר אפילו מחילה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים קשה במאי קא מיירי אי לענין לרוף כגון ליבור ושליח ליבור או ט' ויחיד אם כן הויא סוגיא דכל גגות דלא כרבי יהושע בן לוי וכותיה קיימא לן דהא הני כשי קיימי לחודייהו *כדמוכח בסוטה בפ' ואלו נאמרין (דף לח: ושם) דמייתי מינה ראייה לברכת כהנים דאין מחילה מפסקת ואי לענין לנאת איירי אם כן קשיא מתניתין לרב ויש לומר דאיירי לענין לענות עם הלבור קדושה ויהא שמיה רבא משום דאמרינן (ברכות דף כא:) כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מי' אבל בתקיעה ומגילה מודו:

בשופר

כ א מיי' פ"א מהלכות שופר הלכה ו טוש"ע א"ח סי' תקפו סעיף יג:
כא ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:
כב ג ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף טו:
[התוי"ט לא גרס מלת וכן]
כג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:
כד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:
כה ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
כו ח ט מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ז:
כז י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
כח כ ל מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
כט מ מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ו:
ל נ מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף טו:
לא ס מיי' שם הלכה ח טוש"ע א"ח סי' תקפז סעיף א:

[מס כו. ע"ש דס"ס לכאן ולכאן טפח וכנ"ל ע"פ סוגיא דהתם]

[לקמן כח.]
[מלשון בעלי סטסין בבילה טו:]
[לקמן כט.]
[לקמן לד.]
[מס כו. ע"ש]
[גי' הערוך צרוד וכ"א ברש"י חולין לו. ד"ה צריד ס' ע"ש]
גי' הרא"ש רב יהודה
[גי' הרא"ש רבא]
[נ"ל ודמוכח ולא קאי אדלעיל שמוכח שם כ"כ בספר פני יהושע ע"ש]

רבינו חננאל

בראש השנה תוקעין בשל זכרים וקיי"ל כוותיה: [מתני'] שופר שנסדק ודבקו פסול כו'. ת"ר ארוך וקצרו כשר. גרדו והעמידו על גלדו כשר. ציפהו זהב מבפנים פסול. מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר נתן שופר בתוך שופר ותקע בו אם קול פנימי שמע יצא. ואם קול חיצון שמע לא יצא. ת"ר גרדו בין מבפנים בין מבחוץ וכן אם גרדו והעמידו על גלדו כשר הפכו כגון שהרחיב את הקצר והוא ראש הקרן או קצר הרחב והוא מקום הדבוק לראש של בהמה ותקע בו לא יצא כדרב מתנה דא' והעברת שופר תרועה בעינן דרך העברתו בשעה שתוקע ומריע. דיבק שברי שופרות פסול. הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ר' נתן אומר במינו כשר שלא במינו פסול. מדחזינן ר' יוחנן דמתרץ אליבא דר' נתן ש"מ הלכתא כותיה והוא שנשתייר רובו של שופר שלם והני מילי שסתמו בקרן שהוא מינו אבל שלא במינו אפילו נשתייר רובו שלם פסול. אע"ג דלישנא בתרא לאו הכי הוא *) אתברירא לן הי מינייהו לישנא בתרא הלכך עבדינן לחומרא. נסדק לאורכו פסול. לרחבו אם נשתייר בו שלם למעלה או למטה מהסדק שיעור תקיעה והוא טפח שוחק כשר. דאמרינן כאילו מקום הסדק התוך הוא והנותר הוא השופר. ואם נשתייר פחות מזה השיעור פסול וכמה שיעור תקיעה פי' רשב"ג כדי שיאחזנו בידו לכאן ולכאן. שיעור חכמים טפח שוחק. כדגרסינן בנדה פרק ג' תני אושעיא זעירא דמן חבריא ה' שיעורן טפח ואלו הן שיליא ושופר ושדרו של לולב ואזוב ודופן סוכה. היה קולו עבה או דק או צרור כשר שכל הקולות כשרין בשופר. שלחו ליה [לאבוה] דשמואל קדח בזכרותו כלומר נקבו במקדח בזכרותו שבתוך הקרן כשר. מהו דתימא מין במינו חוצץ קמ"ל **) דאין במינו חוצץ. התוקע לתוך הבור או לתוך הפיטום אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא. ואוקמה רב הונא באותן בני אדם העומדין על שפת הבור. אבל העומדים בבור יצאו. תני נמי הכי כו':

אמר

גליון הש"ס גמ' איכא דרמי להו. כעין זה סוכה דף טז ע"א. ודף לב ע"ב. ב"ב דף יט ע"א. ודף כו ע"א: תוס' ד"ה ניקב כו'. והלכה למעשה. תמוה לי למה דוקא במינו הא בירושלמי מוקי למתני' אף כר"נ וא"כ מיירי מתני' באינו מינו ואפ"ה אם אינו מעכב כשר ובזה לא פליגי רבנן אלא דס"ל דבמעכב אף במינו פסול אבל מה דכשר לר"נ באינו מינו ס"ל לרבנן:

---

*) נראה דצ"ל מ"מ כיון דלא אתברירא וכו' ועי' בר"ן. **) קמ"ל דמינו אינו חוצץ.

נושא
שינוים ותוספות בגוף השופר והשפעתם על קולו

מבנה
א-ב
ב' לשונות בר' יוחנן בשופר שניקב וסתמו
במינו/שלא במינו
נפחת רובו/נשתייר רובו

מבנה
ב' לשונות בר' הונא

נושא
דינו של רבה
יש לחלק בין מקצת תקיעה בבור למקצת תקיעה קודם עלות השחר